

Økonomisk Politik

For

Vesthimmerlands Kommune

Budgetlægningen 2021 - 2024

***Til Økonomiudvalgets behandling
den 11. marts 2020***

Afsnit 1 - Indledning:

Denne "Økonomiske Politik 2021 – 2024" skal efter Økonomiudvalgets godkendelse ses som fagudvalgenes rammer for udarbejdelse af budgetforslag for 2021 – 2024.

Den økonomiske politik er ikke bindende for Byrådet i den afsluttende fase af budgetvedtagelsen.

I henhold til styrelsesloven er det Økonomiudvalget, der er forpligtet til at fremlægge et forslag til et budget i balance.

- §37 Forslag til kommunens årsbudget for det kommende regnskabsår udarbejdes af Økonomiudvalget til kommunalbestyrelsen senest den 15. september.
- §38 Økonomiudvalgets forslag til årsbudget og flerårige budgetoverslag skal undergives 2 behandlinger i kommunalbestyrelsen med mindst 3 ugers mellemrum.
- §38 stk. 2 Kommunalbestyrelsens 2. behandling skal foretages senest den 15. oktober.

1.1 Pejlemærker

Byrådet vil i de kommende år styre udviklingen efter nedenstående økonomiske politik. Målene er pejlemærker. Økonomiudvalget fastlægger med godkendelsen de overordnede økonomiske målsætninger gældende for budgetperioden 2021-2024.

De overordnede målsætninger er, at sikre at Vesthimmerlands Kommune i perioden skaber balance i økonomien i den 4-årige periode under hensyn til:

- Opretholdelse af et økonomisk og fagligt bæredygtigt serviceniveau overfor borgere og virksomheder
- Et anlægsprogram, der sikrer opretholdelse af kapitalen
- En balance mellem udgifter og indtægter, så der ikke tæres på likviditeten
- Der over årene sker nedbringelse af den skattefinansierede langfristede gæld

Et bæredygtigt serviceniveau defineres i denne forbindelse som et udgiftsniveau svarende til gennemsnittet for sammenlignelige kommuner. Dette understøttes af, at udvalgenes andel af bidrag til politisk råderum henføres til nøgletal (VIVE – se bilag til den økonomiske politik – mål 7 nøgletal for sammenlignelige kommuner).

1.2 Politiske fokusområder

Plan- og Bæredygtighedsstrategien	
Byrådet har fastsat følgende fokusområder: • Vores liv • Vores vækst • Vores børn & unge • Vores natur & miljø	Byrådet fastsætter den overordnede plan- og bæredygtighedsstrategi. Afledt heraf kan Byrådet allokere penge til bestemte formål, og som dermed skal indgå i en langsigtet budgetlægning.

Budgetarbejdet ønskes set i sammenhæng med Plan- og Bæredygtighedsstrategien, sådan at de enkelte udvalg arbejder med indsatserne fra denne.

I beskrivelsen af budgetalternativerne er medtaget en rubrik, hvor administrationen skal anføre om budgetalternativet er begrundet i Plan- og Bæredygtighedsstrategien, og i relation til hvilket politisk mål det understøtter.

I dagsordenen til fagudvalget (budgetarbejdet i foråret) skal det præciseres, at der skal arbejdes med Plan- og Bæredygtighedsstrategien.

Vesthimmerlands Kommune angiver i den politiske ledestjerne, at der skal være en sund økonomi. ←

En sund økonomi kan kun opnås, såfremt der foreligger et godt og gennembearbejdet budget, hvor der så vidt muligt er taget hensyn til de udfordringer kommunerne står overfor, og således at budgettet er godt dokumenteret med de forudsætninger, som de enkelte budgettal hviler på.

1.3 Høring af budgetforslag

Der er udarbejdet en særskilt drejebog om høringsprocessen. Drejebogen indeholder dels reglerne for høring i MED-systemet, og dels andre høringsberettigede parter.

Udvalgene arbejder med budgetalternativerne i foråret 2020. I fagudvalgene i juni måned behandles de budgetreduktioner, driftsønsker og anlægsønsker der af udvalget indstilles at indgå i den videre budgetbehandling.

Materialet klargøres til høring - Høring må først finde sted efter den 1. august 2020. Økonomiudvalgets egne budgetreduktioner, driftsønsker og anlægsønsker klargøres til høring efter mødet den 19. juni 2020. (Høring må først finde sted efter den 1. august 2020).

Høringsperioden er fra den 1. august til den 23. august 2020.

Beslutning træffes på laveste MED-niveau (der hvor sagen vedrører). Høringssvar sendes til orientering i overliggende MED-udvalg. Har et underliggende udvalg benyttet sin høringsret, skal næste led derfor alene orienteres om høringssvaret – men skal ikke kommentere yderligere.

1.4 Budgetforslag fra andre forslagsstillere

Der indkommer hvert år ansøgninger fra diverse interesseorganisationer, der ønsker at få fremmet deres ønsker om specifikke tilskud m.v. Mange af disse ønsker er indkommet så sent i budgetprocessen, at administrationen ikke har haft mulighed for at vurdere og kvalitetssikre disse. Alligevel har ønskerne været medtaget i budgetkataloget der udarbejdes til brug for budgetseminaret i september måned.

1.4.1 Politiske partier

Af hensyn til budgetprocessen opfordres de politiske partier – hvis de har særlige ønsker til budgettet - at forelægge disse for fagudvalgene allerede i den indledende budgetfase i marts – april måned.

Derved får de politiske partier mulighed for at få kvalitetssikret deres forslag.

1.4.2 Foreninger m.v.

Det kan overvejes, om der evt. i april/maj måned via hjemmeside eller lignende annonceres med, at eventuelle ønsker skal være fremsendt til administrationen senest den 15. maj. Herved kan ønskerne komme med i udvalgsmøderne i juni måned.

Indkomne ønsker efter den 15. maj vil herefter ikke kunne forventes medtaget i det kommende års budget.

Afsnit 2 – De økonomiske muligheder / udfordringer for budget 2021-2024

2.1 Foreløbig budgetbalance

Der tages udgangspunkt i det godkendte budget for 2020. Basisbudgettet for 2021 fastsættes som værende lig med overslagsåret 2021:

Resultatbudget				
Hele 1.000 kr.	2020	2021	2022	2023
DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE				
Indtægter				
Skatter	-1.639.476	-1.688.058	-1.720.368	-1.756.996
Generelle tilskud	-923.656	-933.516	-957.771	-964.203
Indtægter i alt	-2.563.132	-2.621.574	-2.678.139	-2.721.199
Driftsudgifter				
Økonomiudvalget	273.867	275.712	279.367	283.120
Sundhedsudvalget	732.541	735.852	739.919	742.319
Beskæftigelsesudvalget	573.016	575.196	575.870	575.870
Børne- og Familieudvalget	679.373	680.631	680.608	680.608
Kultur- og Fritidsudvalget	62.312	63.425	65.863	65.808
Teknik- og Miljøudvalget	87.476	86.606	86.526	86.526
Pris- og lønstigninger		47.765	97.009	147.347
Driftsudgifter i alt	2.408.584	2.465.187	2.525.162	2.581.598
Renter	7.635	7.121	6.871	6.482
Skattefinansieret driftsoverskud	-146.913	-149.266	-146.106	-133.120
Anlæg				
Økonomiudvalget	6.265	4.590	2.440	0
Sundhedsudvalget	6.150	6.700	6.500	2.000
Børne- og Familieudvalget	32.148	18.250	21.750	25.750
Kultur- og Fritidsudvalget	25.525	21.500	36.500	1.500
Teknik- og Miljøudvalget	34.905	38.475	18.172	24.590
Anlæg op til økonomisk politik		-1.092	-3.451	18.334
Pris- og lønstigninger		1.577	3.089	2.826
Anlæg i alt	104.993	90.000	85.000	75.000
RESULTAT AF DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE	-41.920	-59.266	-61.106	-58.120
FORSYNINGSVIRKSOMHED				
Drift	0	0	0	0
Anlæg	0	0	0	0
RESULTAT AF FORSYNINGSVIRKSOMHED	0	0	0	0
DET SAMLEDE RESULTAT	-41.920	-59.266	-61.106	-58.120

Optagne lån	-27.498	-30.824	-32.425	-33.988
Afdrag på lån	59.082	62.973	65.115	66.550
Balanceforskydninger	5.369	5.626	5.626	5.626
ÆNDRING AF LIKVIDE AKTIVER	-4.967	-21.491	-22.790	-19.932
Råderum		-15.000	-15.000	-15.000
Budgetbalance efter råderumspulje		-36.491	-37.790	-34.932

Der er usikkerhed om hvorledes en ny udligningsreform vil påvirke økonomien i Vesthimmerlands Kommune ligesom det nuværende finansieringstilskud fylder en stor del af kommunens indtægter (bloktilskuddet).

Der kan ligeledes fremover være usikkerhed om kommunens tilskud som vanskeligt stillet kommune.

Tilskuddene er i ovenstående resultatbudget indregnet med

Hele 1.000 kr.	2020	2021	2022	2023
Særtilskud §16 vanskeligt stillede kommuner	12.996	12.996	12.996	12.996
Finansieringstilskud - 3,5 mia. kr.	33.972	33.972	33.972	33.972
Tilskud til kommuner med vanskelige vilkår (finansloven)	13.464	13.464	13.464	13.464

Der er andre forhold i forslaget til en ny udligningsreform, der kan få betydning for kommunens indtægter:

- Kriterie for faldende indbyggertal stabiliseres
- Beskæftigelsestilskuddet omlægges til generel udligning
- Justering af udlændingeudligningen
- Datagrundlaget gøres mere robust med reformen
- Bagudrettet kompensation for skævhed i udligningen

Iflg. KL's nøgletal fra "Kend din Kommune" i januar 2019¹ fremgår, at Vesthimmerlands Kommune har det laveste indkomstgrundlag pr. indbygger i Danmark. I forhold til landsgennemsnittet har indbyggerne i Vesthimmerlands Kommune et beskatningsgrundlag på 82,2%.

Der er herudover store udfordringer, idet flere områder oplever et stigende pres.

- Kommunerne skal løbende effektivisere og digitalisere for at leve op til økonomaftalerne.
- De demografiske udfordringer, hvor der vil være behov for at flytte væsentlige ressourcer fra skole og dagtilbud til ældreområdet.
- Et faldende antal indbyggere i den arbejdsduelige alder må forventes at medføre et fald i de kommunale skatteindtægter.

Nogle af forholdene er forsøgt rettet op i det nuværende udligningssystem. Bl.a. blev ældreområdet i 2020 styrket med 1,7 mia. kr. på landsplan.

¹ Tal fra 1. januar 2020 er ikke tilgængelig p.t.

2.2 Demografi

Befolkningsudviklingen har de sidste år vist et faldende indbyggertal (folkeregistertal)

Antal indbyggere pr. 1. januar

2015	2016	2017	2018	2019	2020
37.399	37.296	37.285	37.277	37.108	36.730

Jfr. Statistikbanken (jan. 2020) skønnes Vesthimmerlands Kommunes befolkning at udvikle sig således:

	2019	2029	Forskydning	Ændring i %
0-6 år	2.555	2.646	91	3,6
7-17 år	4.883	4.264	-619	-12,7
18-25 år	3.039	2.616	-423	-13,9
26-65 år	18.511	17.519	-992	-5,4
66-69 år	1.923	2.085	162	8,4
70-79 år	4.125	4.392	267	6,5
80-89 år	1.727	2.705	978	56,6
90+	358	469	111	31,0
I alt	37.121	36.687	-434	-1,1

I børne- og familieudvalgets budget for 2020-2023 er der foretaget en reduktion på 3.910.000 kr. som følge af faldende antal skolebørn..

Demografireguleringen skal fortsættes, og derfor vil reduktionen løbende blive justeret. Endelig demografiregulering på børne- og skoleområdet foretages umiddelbart inden sommerferien.

Hele 1.000 kr.	2020	2021	2022	2023
Demografi på dagpasning og skoleområdet – indregnet i 2020	-3.910	-3.910	-3.910	-3.910
Indregnet i overslagsår 2021		0	0	0
Indregnet i overslagsår 2022			0	0
Indregnet i overslagsår 2023				0
	-3.910	-3.910	-3.910	-3.910

På Sundhedsudvalgets område er der indregnet en økonomisk konsekvens af den demografiske udvikling i kommunen.

Sundhedsudvalgets budget er i budgetperioden 2020-2023 korrigeret som følger:

Hele 1.000 kr.	2020	2021	2022	2023
Demografi på ældreområdet – indregnet i 2020	2.200	2.200	2.200	2.200
Indregnet i overslagsår 2021		2.300	2.300	2.300
Indregnet i overslagsår 2022			2.400	2.400
Indregnet i overslagsår 2023				2.400
	2.200	4.500	6.900	9.300

2.3 Økonomiaftalen mellem KL og Regeringen

Kommunernes budgetter er meget afhængige af den aftale, der kan indgås mellem Regeringen og KL. En ny aftale gældende for budget 2021 forventes godkendt primo juni 2020.

Når KL har orienteret nærmere om aftalens indhold, kan der være behov for at justere denne økonomiske politik. Der vil i juni måned blive afholdt et budgetorienteringsmøde for Byrådet. På dette møde gennemgås indholdet i budgetaftalen, og evt. forslag til justering af den økonomiske politik.

Såfremt man politisk ønsker at prioritere nogle indsatsområder (jfr. Plan- og bæredygtighed) kan det være nødvendigt at der flyttes midler fra et andet område. En måde som tidligere har været anvendt hertil har været at skabe et politisk råderum allerede tidligt i budgetprocessen. Dette er opretholdt i den nye økonomiske politik som målsætning nr. 5.

KLADOL

Afsnit 3 – Effektmål (økonomisk målbare)

I budgetprocessen skal hvert udvalg – inden for de politiske fokusområder (plan- og bæredygtighedsstrategien) - arbejde med at definere 3 forslag til mål, som udvalget ved regnskabsaflæggelsen kan lade sig måle på.

Målsætningerne – der kan være et eller flerårige - skal være tydelige i forhold til de vigtigste resultater, man ønsker at skabe og opnå for kommunens borgere og virksomheder.

Målene skal løbende evalueres og evt. justeres eller udskiftes med nye mål.

Evt. nye mål, der forventes at have en budgetmæssig konsekvens, forberedes i perioden fra april til august således at målene kan indgå i den afsluttende budgetlægning for det samlede kommunale budget for budgetperioden 2021-2024.

Afsnit 4 – Økonomisk Politik

For budgetperioden 2021-2024 fastsættes følgende mål (kommentarer til de enkelte mål følger efter opstillingen):

	Målsætning	Beskrivelse
1	Den kommunale udskrivningsprocent fastholdes	Skatteprocenten fastholdes på de nuværende 27,0% Grundskyld fastholdes uændret på 7,20 ‰ for landbrug m.v. 22,82 ‰ for øvrige Der opkræves ikke dækningsafgift
2	Den skattefinansierede langfristede gæld nedsættes.	Den skattefinansierede langfristede gæld nedsættes med gennemsnitligt 15 mio. kr. årligt i budgetperioden (samlet nedsættelse med 60 mio. kr. i budgetperioden 2021-2024). Målsætningen kan i særlige tilfælde fraviges (se bilag til økonomisk politik ad 2)
3	Anlægsudgifterne skal udgøre ca. 2.450 kr. indbygger (skatte- og brugerfinansieret).	Der afsættes netto anlæg på 360 mio. kr. i budgetperioden 2021 – 2024 (gennemsnit 90 mio. kr. pr. år). I dette beløb indgår midler til den kommunale grundkapital (5 mio. kr. hvert år). Den kommunale jordforsyning antages at være i balance (Udgifter og Indtægter afsættes med hver 3,0 mio. kr.)
4	Kassebeholdning efter kassekreditreglen skal udgøre 3% af kommunens brutto drifts- og anlægsbudget. (I 2020 udgør summen ca. 3 mia. kr.)	Målet svarer til, at den gennemsnitlige kassebeholdning skal være mindst 90 mio. kr. Der skal budgetteres med et budgetoverskud, såfremt den gennemsnitlige kassebeholdning kommer under 90 mio. kr.
5	I det foreløbige budget for 2021 skal der arbejdes med at skabe et centralt	For bl.a. at sikre en løbende effektivisering af driften, og for at kunne tilgodese ønsker om nye

	råderum til politisk prioritering.	drifts- og anlægsopgaver, skal udvalgene tilsammen fremskaffe et politisk råderum på 15 mio. kr.
6	Der skal udarbejdes/videreudvikles en model for demografiregulering på ældreområdet	Jfr. Budgetaftalen for 2019. Der foreligger en beregningsmodel udarbejdet af Vive
7	Kommunens aktivitets- og serviceniveau skal i budgetperioden tilpasses det gennemsnitlige niveau for sammenlignelige kommuner.	Reduktion i kommunens driftsudgifter kan ske ved besparelser, rationaliseringer og effektiviseringer. Som nøgletal anvendes VIVE og KL's "Kend din kommune"
8	Der skal arbejdes på fortsat at skabe øget gennemsigtighed på tværs af udvalgene – og fortsat fokus på samlet budgetoverholdelse.	Som udgangspunkt gives der ikke kassefinansierede tillægsbevillinger.
9	Faldet i børnetal skal kunne udløse en kommunal besparelse.	Der foretages en demografiregulering af basisbudgettet på dagtilbuds- og skoleområdet. Administrationen beregner størrelsen, og ændringen indarbejdes i basisbudgettet.
10	Kommunens mellemværende med forsyningsområdet (renovation) skal udlignes i indeværende budgetperiode.	I budgetfasen indregnes afvikling af evt. mellemværende med forsyningsområdet. En evt. saldo skal forsøges afviklet over en 5 års periode.
11	Politiske mål (3 mål pr. udvalg, og fastsættes med afsæt i de politiske fokusområder – (se bilag til økonomisk politik ad 11)	I budgetprocessen skal hvert udvalg definere mål, som udvalget følger op på i regnskabet. Målene skal udarbejdes, så der så vidt muligt kan evalueres på om de er opfyldt.
12	Det løbende arbejde med budgettet sker under respekt og iagttagelse af økonomiaftalen mellem KL og Regeringen	Budgetoplægget holder sig under den udmeldte serviceramme (for kommunen). Anlægsramme (samlet for alle kommuner). Skatteudskrivning (tager udgangspunkt i den statsgaranterede udskrivning).
13	Likviditetstilskud og særtilskud indregnes med provenu svarende til 2020 budgettet. Effekt af ændret udligningsreform afventer økonomiforhandlingerne mellem Regeringen og KL	• Likviditetstilskud indregnes med 33,972 mio. kr. • Særtilskud (§16) indregnes med 12,996 mio. kr. • Tilskud til kommuner med særligt vanskelige vilkår indregnes med 13,464 mio. kr.
14	Udvikling i overførselsudgifter (kontanthjælp, sygedagpenge, førtidspensioner m.v.).	Administrationen udarbejder skøn over de forventede udgifter, og denne sammenholdes med KL's forventede udvikling på områderne . Beskæftigelsesudvalget fastsætter de endelige forventede antal modtagere.
15	Forsikrede ledige / Beskæftigelsestilskud (indgår måske i en ny udligningsreform)	Udgifterne til de forsikrede ledige fastsættes til samme beløb som indtægten fra beskæftigelsestilskuddet.

16	KMF	Udgifter til aktivitetsbestemt medfinansiering fastsættes til samme beløb, som indgår i kommunens bloktilskud til formålet

Nøgletal og øvrige bemærkninger vedr. de enkelte målsætninger er optaget i et bilag til den økonomiske politik.

KLADDE